

Sprawozdanie

komisyi bankowej o wniosku pośła hr. Henryka Wodzickiego z rezolucją do c. k. Rządu w sprawie kas oszczędności, aby przy przestrzeganiu przepisów regulatywu z r. 1844. uwzględniano wszystkie istniejące w naszym kraju stosunki kredytu pieniężnego.

Wysoki Sejmie!

Komisya bankowa wywiązując się z włożonego na nią uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 10. Października b. r. zadania, zdaje niniejszem sprawę z przekazanego jej wniosku pośła hr. Wodzickiego Henryka.

Regulatyw z r. 1844 normujący stosunki kas oszczędności ustanawia między innymi, że „stopa procentowa od wkładek powinna być ustanowioną niżej przeciętnej stopy w kraju, a przy ustanowieniu prowizji od pożyczek należy mieć wzgląd na jak najwięcej produkcyjną lokację funduszków kasy oszczędności pochodzących od wkładek“.

Opierając się na tym projekcie, c. k. Namiestnictwo reskryptem z dnia 7. Lipca 1882 l. 40.236 wystosowanym do kasy oszczędności powiatowej w Myślenicach postanowiło, że kasa ta wstrzymać się ma z rozpoczęciem czynności statutem określonych do czasu, w którym jej Wydział powoźmie uchwałę postanawiającą stopę procentów od wkładek i od lokacji kapitału wkładowego w granicach naznaczonych tym reskryptem, t. j. od wkładek dawać 4⁰/₁₀, a najwięcej 4¹/₂⁰/₁₀, a pobierać od pożyczek hipotecznych 5⁰/₁₀, a najwięcej 5¹/₂⁰/₁₀, od innych zaś lokacyj 6⁰/₁₀.

Podobne rozporządzenia od Namiestnictwa, w odmiennem nieco brzmieniu otrzymały kasy oszczędności powiatowe w Wadowicach i Krakowie, ta ostatnia nawet z zagrożeniem zwinienia jej w razie niezastosowania się do rozporządzenia c. k. Namiestnictwa.

Komisya bankowa podziela w zupełności wyrażoną przez wnioskodawcę wątpliwość: czy i o ile należy i można przepis regulatywu, na którym c. k. Namiestnictwo rozporządzenie swoje opiera, stosować do kas oszczędności po małych miastach i miasteczkach powstających, ze względu zwłaszcza na cel i działanie tychże.

Wiadomo, że najgłówniejszem i najpożyteczniejszem tych kas działaniem i zadaniem jest wydobywać włościan z lichwy, i ztego powodu udzielanie pożyczek włościanom, nawet na wyższy nieco procent jak 5¹/₂ lub 6, jest dla nich nie tylko ratunkiem, ale i dobrodziejstwem. W takim stanie rzeczy nie

można ściśle stosować do tych kas wyrażenie regulatywu z roku 1844 o zwykłej stopie procentowej w kraju (landesüblicher Zinsfuß). Ta sama uwaga odnosi się także do procentu od wkładek. Jeżeli c. k. Namiestnictwo powołuje się na stopę procentową instytucyj i banków po wielkich miastach, może mieć słuszność, ale stopa procentowa tam praktykowana żadnego prawie nie ma wpływu w małych i oddalonych od głównych targów pieniężnych okolicach, gdzie chodzi o nagromadzenie wkładek nawet za wyższym procentem, ażeby okropnej lichwie tamę położyć.

Należy również uznać, że ustanowiona przez c. k. Namiestnictwo w powołanych powyżej re-skryptach różnica między pobieranym a udzielanym procentem jest za małą, aby najskromniejsze nawet koszta administracyjne mogła pokryć, nie mówiąc już nie o uzbieraniu funduszu rezerwowego, mianowicie w kasach początkujących i drobne dopiero mających fundusze.

Przytoczony powyżej przepis regulatywu z roku 1844 jeżeliby miał być stosowany także do kas oszczędności w miastach prowincjonalnych głównie na ludność włościańską obliczonych, nie tylko przeszkadzałby gromadzeniu przez te instytucje koniecznie potrzebnych funduszków dla swoich celów, ale nadto groziłby im ciągle niebezpieczeństwem, że w razie nagłego podwyższenia stopy procentowej na targach pieniężnych, wszystkie wkładki natychmiast odebraneby były, a kasa oszczędności do likwidacyi zmuszona, musiałaby także dłużników swoich do spłaty znagłać, i stan rzeczy byłby gorszy niż przed założeniem kasy oszczędności. Uwaga ta tem ważniejsza, że jeżeli kasy oszczędności mają skutecznie działać, powinny udzielać pożyczek na czas dłuższy, co im się uniemożliwia, jeżeli nie mogą podnosić procentu od wkładek, aby takowych z powodu niskiego a stałego procentu w krótkim terminie nie odebrano.

Opierając się na powyższym wywodzie Komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby przy przestrzeganiu przepisu regulatywu z r. 1844, uwzględniano wszystkie istniejące w naszym kraju stosunki kredytu pieniężnego“.

Przewodniczący :

L u d w i k W o d z i c k i .

Sprawozdawca :

D r . G o l d m a n .